

Van danken en dienen gesproken – J.J. Cremer

Het handschrift is gedateerd 6 juni 1871, en is in het bezit van de Koninklijke bibliotheek. 7 fol.

[Introductie op Youtube, 2026.](#) [Zie Info pagina](#)

Publicatieoverzicht:

1e druk in: De liefde sticht: almanak voor 1872: uitgegeven door de Vereeniging tot verspreiding van stichtelijke blaadjes. Amsterdam: T. Kouwenaar, 1872. p. 73-82.

2e druk in: Een sleutel: rij van oorspronkelijke prozastukken: verzameld door M. en L. Leopold. Groningen: J.B. Wolters, 1874. p. 65-71.

3e druk in: Een sleutel: rij van oorspronkelijke prozastukken: verzameld door M. en L. Leopold. Groningen: J.B. Wolters, 1876. 2e herz. dr. p. 70-76..

4e druk in: Kleine vertellingen: fabriekskind en werkman. Leiden, Noothoven van Goor, 1878. P. 154-160. Romantische werken: dl. 3.

5e druk in: Vertellingen en schetsen. Amsterdam: D. Noothoven van Goor, 1881. 280 p. Romantische werken, dl. 13.

6e druk in: Een sleutel: rij van oorspronkelijke prozastukken: verzameld door M. en L. Leopold. Groningen: J.B. Wolters, 1881. 4e herz. dr. p. 69-75.

7e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et al.]: dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1888]. 6e druk. p. 145-150. Vijftig-cents-editie, no. 19.

8e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et al.]: dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1888]. 6e druk. p. 145-150. Romantische werken. dl. 9.

9e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et. al]. Dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1895]. 7e druk. p. 145-150. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

10e druk in: Een sleutel: rij van oorspronkelijke prozastukken: verzameld door M. en L. Leopold. Groningen: J.B. Wolters, 1897. 6e herz. dr. p. 70-75.

11e druk in: Kees Springer in en buiten de kerk : Van danken en dienen gesproken. Leiden: A.W. Sijthoff, [1907]. Leidsche herdrukken, no. 44.

12e druk in: Grietje op 't Heuningsarf, enz. elf novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1909]. p. 50-55. Bibliotheek voor het Nederlandsche volk.

13e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et al.]: dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1908]. 7e druk. p. 145-150. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

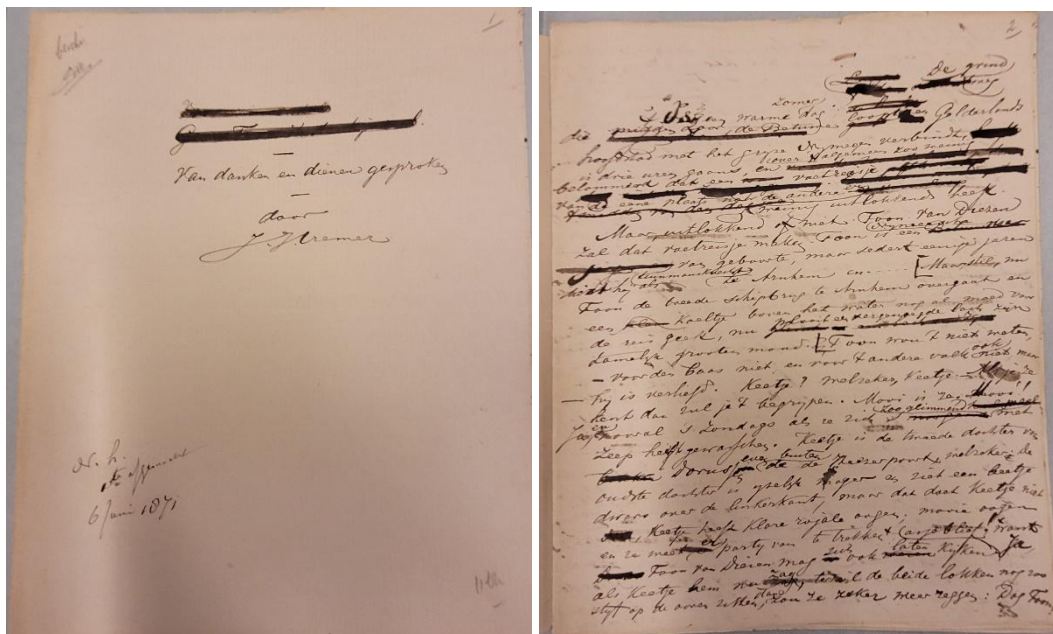
14e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [... et. al.]: dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1917]. 7e druk. p. 145-150. Romantische werken (Rode serie).

15e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [... et. al.]: dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1917]. 7e druk. p. 145-150. Romantische werken (Blauwe serie).

16e druk in: Novellen en vertellingen: Een winternacht [... et. al.]. dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, ca. 1925. 8e druk. p. 145-150. Romantische werken (blauwe serie).

17e druk in: Novellen en vertellingen: Een winternacht [... et. al.]. dl. 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, ca. 1925. 8e druk. p. 145-150. Romantische werken (rode serie).

Handschrift:

Het Hoofdbestuur van de *Vereeniging tot versprei-
ding van Stichtelijke Blaadjes* maakt bekend,
dat bij den Boekhandelaar T. KOUWENAAR,
te Amsterdam, eerlang zal worden uitgegeven
en voorts algemeen verkrijgbaar gesteld een

ALMANAK VOOR 1872,

ONDER DEN TITEL :

„DE LIEFDE STICHT.”

Deze **ALMANAK** bevat bijdragen van J. J.
CREMER, H. DE VEER en andere bekende
auteurs.

De prijs is **Tien Cents.**

Het Hoofdbestuur der Vereeniging:

PH. R. HUGENHOLTZ, Voorz.

H. VRENDENBERG Cz., Secr.

De bazuin, 5 januari 1872:

De liefde sticht.

Onder bovenstaanden titel gaf de ver-
eeniging tot verspreiding van stichtelijke
blaadjes een **almanak** voor het jaar 1872 in
het licht, voor den geringen prijs van 10 cents.
Een net, lief boekje op het oog, dat on-
willekeurig vragen doet: kost dat maar een
dubbeltje? In een kort voorbericht leest men:
„De vereeniging die dezen **Almanak** uit-
„geeft, tracht, blijkens haren naam, in de
„eerste plaats door verspreiding van stichte-
„lijke blaadjes, en voorts door de uitgave
„van dezen **Almanak**, het hare te doen om
„echten godsdienstzin en gezond godsdienstig
„leven te wekken en aan te kweeken. Hare
„beginselen zijn de zoogenaamd *moderne*.”

liever God en gij zult Hem vinden."

Een ander stukje, van den heer J. J. Cremer, heeft tot opschrift: "Van danken en dienen gesproken." Er komt in van vrijen en zoenen en dat ze elkaar krijgen. Heel stichtelijk dus. De godsdienstige held, van wien we *echten godsdienstzin en gezond godsdienstig leven* moeten leeren, is een heerenboer, die op een Zondag morgen met een tilburij van Arnhem naar Nijmegen rijdt, en onderweg een Arnhemsche tuinmansknecht opneemt, die naar Nijmegen gaat vrijen.

Toon, de tuinmansknecht, hoort bij het verlaten van Arnhem, de klokken der Arnhemsche kerktorens. "Bestig, *hij* gaat naar Keetje.

woest
laten,
die ar
lijke e

187

verbor
Geen
ons e
naar
hebben
stand
heeft

't Is dus een moderne Almanak, ingericht naar de gewone Bijbelsche Almanakken. De gedachte is alzoo niet oorspronkelijk, maar aan de orthodoxie ontleend, gelijk de schoonste gedachten der z. g. modernen doorgaans aan den Bijbel ontleend zijn, iets dat ons geen hoogten dunk geeft van de geestkracht en het scheppingsvermogen van het modernisme. Gelijk alle sectarissen, ook in het kamp der orthodoxie, een beetje, en soms wel een beetje veel, bluff hebben, zoo bluffen ook de modernen met: *echten godsdienstzin, gezond godsdienstig leven*, en zoo voort. Die gezond zijn, hebben den medicijn-meester niet van noode, en dus is er van Christus, van vergeving der zonden, door het geloof in Hem, van vernieuwing des harten door den Heiligen Geest, natuurlijk geen sprake. Voor elken dag des jaars geeft deze Almanak een woord uit de Schrift of een woord uit een ander boek, en die woorden zijn zoo door elkaar geplaatst, dat de niet Bijbelkundige lezer onmogelijk weten kan of hij een Schriftwoord of een ander woord voor zich heeft, (de Bijbel is in onze dagen de grootste martelaar) en mitsdien voor Bijbelverering bewaard blijft. Versjes, zangstukjes, en bijdragen in proza maken verder de 96 pagina's vol.

Ik schrijf geene beoordeeling van dezen Almanak, over de letterkundige waarde of zoo; alleen nog een woord over den *echten godsdienstzin* en het *gezond godsdienstig leven*. Daar hebben toch alle menschen belang bij, want de godsdienst is geene zaak alleen voor de geleerden. De *echte* godsdienstzin (ieder wachte zich voor namaaksel!) leeren wij allereerst kennen uit een moderne bekeering van een ruwen pikbroek met een edel hart. Simon van der Hilst ligt op een zolderkamerje dood krank en arm. Zijn vrouw is gestorven op zeventwintigjarige leeftijd, hem mislatende een aanvullig meisje van zes jaar, onschuldig en lief, zoo als van zelf spreekt. Een rijke oom te Rotterdam, die den naam had van vroom, konde, maar wilde hem niet helpen. De rijke, vrome man, door zijn neef om een voorschot gevraagd, gaf hem twee rijksdaalders, maar voegde er bij, dat zijn neef hem nu niet verder lastig moest vallen. Een oorlogs-matroos, Frits van Zanten, ziet op zekeren tijd het kind, en herkent de gehaatsrekken harer moeder, met wie hij was opgegroeid en die hij bemind had. Om kort te gaan, de zeeman komt bij van der Hilst, geeft hem wat, en langzamerhand gaat het van der Hilst weer goed in de wereld. Nu wil hij ook wat voor van Zanten doen. Het ontbrak dien goedhartigen maar ruwen mensch aan godsdienst, aan beginselen. Maar hoe 't aan te vangen. Als hij ging preken, dan zou van Zanten wegloupen. Maar van zelf deed zich eene gelegenheid voor. Luistert:

"Hoe is 't toch mogelijk, vroeg van Zanten op zekeren avond, al geuwend en zich uitrekend, dat gij, toen ik u daar vond in dat akelig krot, terwijl ge bijna aan alles gebrek had, nog zoo kaln kond zijn, mij dunkt, ik zou in zulk een geval, hemel en hel bij elkander hebben gevoeld!"

"Ik niet — want ik twijfelde niet aan de liefde Gods — en ik bad!"

"Och kom, hecht ge daaraan? Ik dacht dat gij veel te verstandig waart om aan bidden te hechten, en om te gelooven wat de zwartrokken ons van den godsdienst vertellen."

Op deze wijze wordt het gesprek voortgezet, tot van der Hilst erg in den preektoon vervalt, precies als een moderne dominé. Zielkundig zou men mogen verwachten, dat van Zanten 't niet uithouden kon, en zeggen zou: hou op met je gezanik, 't is of je zelf een zwartrok bent. Maar neen. Van Zanten wordt werkelijk bekeerd. Niettegenstaande van der Hilst verklaart, dat hij niet aan wonderen gelooft, heeft er in van Zantens hart toch iets plaats, dat zielkundig onmogelijk is. De godsdienst van zijn vriend beviel hem. Hij gaat weer naar zee. Aan boord preekt hij niet, maar hij vloekt ook niet. Als er gevaar is, bidt hij. Op anderen oefent hij een gunstigen invloed uit, en als eens een ruwe snaak spotte met godsdienst en Christendom, dan zeide hij op ernstigen toon: "Spot toch niet met wat gij niet kent, zoek liever God en gij zult Hem vinden."

Een ander stukje, van den heer J. J. Cremer, heeft tot opschrift: "Van danken en dienen gesproken." Er komt in van vrijen en zoenen en dat ze elkaar krijgen. Heel stichtelijk dus. De godsdienstige held, van wien we *echten godsdienstzin* en *gezond godsdienstig leven* moeten leeren, is een heerenboer, die op een Zondag morgen met een tilburij van Arnhem naar Nijmegen rijdt, en onderweg een Arnhemse tuinmansnecht opneemt, die naar Nijmegen gaat vrijen.

Toon, de tuinmansnecht, hoort bij het verlaten van Arnhem, de klokken der Arnhemse kerktorens. "Bestig, hij gaat naar Keetje." 't Is in alle geval nog veel gemakkelijker om met je hoed voor de oogen in een kerk te zitten bidden dan met den hoed op

't hoofd in zoo'n hitte naar Nijmegen te sloopen. Te deksel, als ie zoo doorstapt, dan loopt hij den weg in derdehalf uur af, maar dan kon 't wel gebeuren ook, dat hem de gal over 't hart sloeg, en dan zou Keetje allennachtig weinig plezier in hem hebben."

Aan den man in de tilburij kan Toon geen borrel of zoo iets kwijt worden. Hij denkt: dat is zeker een fijne, en wil er dus meer van weten. Aan een stuk land gekomen, waarop eenige lieden druk aan 't hooien zijn, zegt hij: "Die hebben den Zondag ook uit den Almanak gelaten." "Natuurlijk," zegt de voorman, "als onze lieve Heer zelf zee waarschuwt tegen 't onweer, dat we van avond te wachten hebben." "Geen fijne! denkt Toon en hij zegt:

"Precies, daar heb je de zaak; 't zou wel groote gekheid wezen, als zo, in plaats van te werken, naar de kerk gingen bidden, dat de Heer het regenwater zou tegen houden omdat het Zondag is. De Heer licht wat met al dat gebid en gekwezel, zegt Jan Wilders. Jan Wilders is een kamerad van me, weet je, en ik zeg 't hem na: Onze lieve Heer gaat zijn gang. Krek als een aardappel of bloemkool naar de wet der natuur wast, zoo wassen wij ook — is 't nieuw? — Nee, Jan Wilders zegt: als 'en mensch werkt zooveel ie kan, dan het 'ie niks te bidden vooral niks te danken ook niet, want, zegt ie, de zon staat zelfs voor den koning geen verrel breedte vroeger op dan voor jou; en al dat je en afgescheien dominé bent en je zit onder een boom waar de bliksem mot inslaan, dan 'zeit ie genacht samen fuut!"

Van danken en dienen vernemen wij weinig. Alleen zoekt de voorman Toon aan 't verstand te brengen, dat hij niet behoeft te danken voor een beetje vuur asjeblieft, ten behoeve van zijn sigaar, en dat hij aan hem, voorman, geen dank schuldig is, omdat hij toch naar Nijmegen reed en niet expres voor Toon had ingespannen. Toon echter begrijpt dat niet; hij wil danken en dienen, natuurlijk uit het zoete gevoel, dat hij nu zoo makkelijk en zoo spoedig bij Keetje komt.

Aan de gierpont, waar 't paard nog niet aan gewoon scheen, gevoelt Toon iets kloppen in de borst. "Ha! hij kon nu daar een dienstbewijs toonen ... Hij gaat loopen, met een oog in 't zeil, naast den kop van 't jonge paard."

Ziet daar, als ge 't nog niet weet, *echten godsdienstzin* en *gezond godsdienstig leven*!

Toon komt eindelijk te land heel dicht naast Keetje achter het huis onder de lindes op een bankje. Wat daar verder voorvalt, beantwoord geheel aan den titel van den Almanak: *De liefde sticht*.

Eindelijk gaat Toon biechten tegen Keetje: "Keetje, ik heb wat voelen prikken van binnen. Zeg, van danken en dienen gesproken, als wij metertijd uit één schotel de boerenmoes eten, wat doe jij dan als je 't op hebt?"

"Wel den mond afvegen en dan den grooten Heer danken."

Arme modernen! roept onze ziel uit. Onder u zijn edele, goede menschen, maar gij begrijpt niet, dat gij wind zaait en storm maaien moet. Gij strijd tegen lichtzinnigheid en spotternij, en de wijze waarop gij over God en godsdienst, Bijbel en Christendom spreekt, is zoo lichtzinnig en spotachtig, dat gij van u zelve schrikken en walgen zoudt, als ge u zelve kendet en den ernst van leven en dood gevoeldt.

Als men stichten wil, moet men een fundament hebben, anders stort de stichting in. Stichtelijk geleuter geeft niets. De wijsgeerig godsdienstige begrippen van Jan Wilders zijn inderdaad modern, maar de taal van Wilders is wat ronder en gezonder dan die van een moderne dominé. Een hunner eigene poëten heeft gezegd:

Wat zich als stichtelijk aan komt melden,
Sticht ons maar zelden.

En zoo is het. De fundamentloze stichting van het modernisme zal eenmaal blijken niets anders dan gezichtsbedrog te zijn en in het niet verzinken. Van doornen leest men ook geen druiven. Maar vreeselijk zal de verwoesting zijn, die deze stichting zal achterlaten, ook op zedelijk gebied. Maar dan die arme, bedrogen zielen! Dan die ontzachtelijke eeuwigheid!

GISPEN.

Politiek Overzicht.

1872! welk lot houdt ge in uw schoot verborgen voor de volkeren van Euroop? Geen antwoord. Slechts het heden schetst ons eenigermate, wat wij in de toekomst, naar den mensch gesproken, te verwachten hebben. Rozenkleurig durven wij den toestand geenszins noemen. Frankrijk althans heeft er niets van. Vernederd, dieper dan ooit, snakt het naar herstelling en herleving, maar om telkens de wreede teleurstelling te ondervinden, dat die herstelling en herleving

door
zuch
zoo
Ver
het
mak
word
verg
van
van
H
rege
opge
paal
van
bare
onn
door
heid
wel
mij
kwe
moes
door
zeker
en
wo
blij
moes
H
van
Wel
kiez
maa
het
te l
zieh
de
is d
bek
der
zij
zieh
rege
eise
tege
En
ome
recl
en,
zelve
bren
ooit
dit
kwe
spo
ges
(
te
Mit
tele
heid
niet
zuc
Kor
unb
mar
par
tak
ver
kw
ges
de
nat
Go
vol
Spe
I
wa
opl
mi
kun
sch
Ev
vee
ant
vat
ver
blij
hoes
me
hoes
Een
bie
chu
van
pol
vol
opi
de
hel
zaa
alt
na
zal
van
int
lij
vo
lut
oo
De

Provinciale Drentsche en Asser courant, 12 januari 1872:

In een Betuwsch novelletje toont *J. J. Cremer* weer, hoe hij weet te schilderen met de pen, en hoe hij de eenvoudigste dingen kan zeggen, op een toon en in een vorm, die den lezer attentie afdwingt. Hij schildert in een Arnhemsch tuinmansknecht iemand van een open, edel en voor goede indrukken vatbaar karakter, tegenover een ander (zooals er velen zijn), die *bij* alles en *voor* alles even koel blijft en zonder eenige hoogere geestdrift daar heen leeft, — »fillesofen van den kouwen grond; kropsla zonder hart», zegt de tuinmansknecht zeer karakteristiek.

De levensbode, 1872:

Van danken en dienen” vertelt ons de betuwsche novellenschrijver een en ander, in een aangenaam tafereeltje, doch verwacht de loffelijke stemming van een blijmoedig en dankbaar hart met het “gebid en

gekwezel”, waartegen hij den tuinmansknecht, zijn held, op ploertentoon laat uitvaren. Het stukken van ongenoemde hand over “het geloof en de geloofsvormen”, gaat zelf aan die vormen mank, hoe juist en aanneemlijk, dit daargelaten, de slotsom zij: “daar is een edeler arbeid dan hartstochtelijk getwist over geloofsbegrippen. We kunnen arbeiden aan de uitbreiding van het rijk van Jezus” (versta: *het rijk der liefde*), “dat niet het meest, niet in de eerste plaats” — neen, *in 't geheel* niet — “door orthodoxe of vrijzinnige redevoeringen en twistgesprekken, maar het allermeeest door daden, die getuigen van zelfverloochenende toewijding en dienende liefde, bevorderd wordt.”

Nieuwe Groninger courant, 28 maart 1883:

GRIJPSKERK, 27 Maart. De wedstrijd in 't reciteeren, uitgeschreven door het reciteergezelschap „Nicolaas Grijp“, heeft gisteravond plaats gehad en is uitmuntend van stapel geloopt. Van de 22 sprekers op het programma vermeld, waren 17 opgekomen. De eerste prijs werd behaald door den heer D. J. Voorsmit, van Groningen, met een reciet „Het doode paard“, door W. J. Hofdijk; de tweede door den heer Th. Lautenbach, van Groningen, met eene voordracht van „'t Is erg met de meiden“, van Laurillard, terwijl de derde prijs werd toegewezen aan den heer J. Kuhn, van Groningen, met het lot tegen den heer L. Wiersum Tz., van Eenrum. De heer Kuhn droeg voor „Elegie aan een spelend kind“, door B. ter Haar, en de heer Wiersum „Van danken en dienen“, door J. J. Cremer.

De opkomst was zeer talrijk en alles liep in de beste orde af.

Apeldoornsche courant, 23 februari 1884:

op te schrijven. Verder hield spreker eene beschouwing over het thema „misbruik van sterken drank“, daarbij in sterke kleuren schilderend wat dit misbruik al uitwerkt. Eene oude bekende, doch nog altijd imponerend dichtstuk getiteld: „de traan“ werd daarna door hem voorgedragen. De Heer Ravenhorst, die niet van gerekte voordrachten houdt, vroeg slechts attentie voor een kwartier voor het novelletje van Cremer getiteld: „van danken en dienen gesproken“, behelzende de geschiedenis der vrijage van Toon en Keetje en de reis van eerstgenoemde naar zijn meisje. Veel behartigenswaardigs viel daarbij op te merken. De Heer Kortebain Senior, aan velen wel bekend als de maker van een goed kleedingstuk, droeg met veel gevoel voor, het dichtstuk getiteld: „Borger's boezemklacht bij de graven zijner geliefde panden.“ 't Is ons gebleken dat deze spreker goede longen heeft en een goed

Winschoter courant, 21 november 1884:

Hof hem tot 5 jaren correctioneele gevangenisstraf.

† EZINGE, 19 Nov. Op Woensdag, den 3 Dec. ek., zal hier, vanwege de rederijkerskamer «A. L. T. O.» een wedstrijd in 't reciteeren gehouden worden. Niet minder dan 14 sprekers, waaronder vele prijswinnaars, hebben zich daarvoor aangemeld, n.l. de h.h. T. Ufkes, van Winshoten, met: *Aan den Mont-Blanc*; J. F. Dreise, van Niehove, met: *Het Paradijs en de Peri*; J. Boer, van Winsum, met: *Eduard III voor Calais*; J. C. Mekel, van Winsum, met: *De Blindgeborene*; W. W. Braam, van Oldehove, met: *De Mijnwerkersweduwe*; E. Dijksterhuis, van Grijpskerk, met: *Harmen Baal*; D. Hesse, van Aduard, met: *De Dienstmeid*; G. J. Vinckers, van Westerlee, met: *Bach te Dresden*; E. Meijer, van Oldehove, met: *Des Zwervers weerkomst*; M. Juursema, van Niezijl, met: *Op het slagveld*; C. Kühn, van Groningen, met: *Het Jurkje*; L. Wiersum, van Eenrum, met: *Van Danken en Dienen* gesproken; H. Buining, van Grijpskerk, met: *Eduard III voor Calais*; en A. Uiterdijk, van Grijpskerk, met: *Poëzij*. De commissie van beoor-

De werkmansbode, 12 februari 1887:

Voor een zeer talrijk gehoor had Donderdagavond de 10e Voordracht door den heer L. J. Jordaan plaats in het lokaal „De Amsterdamsche Werkmansbond“.

De voorzitter, de heer J. Weelink, opende de bijeenkomst met een woord van welkom, waarna hij de gelegenheid gaf aan den geachten spreker tot het vervullen van zijne belangelooze taak. Spreker koos hierna tot onderwerp: 1o. „De Tooneelspeler en zijn kind“; 2o. „Van danken en dienen gesproken“, door J. J. Cremer; 3o. „De Heks ien de Betuw“, een beriemd vertelsel door B. van Meurs; 4o. „Een pleizirige nacht“, door Justus van Maurik Jr.; 5o. „Waarom de mottige niet kwam“; 6o. „Een zenuwachtig man voor den Commissaris.“

Haaksbergen, 17 februari 1887:

17 februari 1887 te bekende plaats en uur

Opkomst:

Zowel heren als dames waren trouw opgekomen en gingen zeer voldaan huiswaarts.

Voordrachten:

J.H. Wisselink, 'Een koude dag' van H. de Veer

Overbosch, 'Heldenmoed' van Hofdijk

Hulst, 'Van **danken** en dienen gesproken'

Provinciale Drentsche en Asser courant, 30 januari 1891:

Eelde, 27 Jan. De tweede vergadering van ons Plaatselijk Nut, met dames, die in de maand December moest worden gehouden, maar toen door het overlijden van onzen Koning was uitgesteld, had gisteravond in het familie-hotel van den heer Kraak te Paterswolde plaats.

Na het openen der vergadering door den president en het lezen der notulen van de vorige vergadering door den secretaris, werd het woord gegeven aan den heer J. Hesselink Az., die zijn gehoor vergastte op »De trekschuit in Stad en Lande» door mr. E. van Loon, en »Een kijkje te Groningen in de revolutiedagen van 1795» door M. G. de Boer.

Beide stukken werden met genoeg gehoord en het krachtig applaus bewees dat men zeer voldaan was.

Ook de bijdrage van den heer W. Hesselink »Van **danken en dienen** gesproken» en van den heer Hekman »De Japansche steenhouwer» voldeden zeer goed, zoodat ook deze avond weer eene genotvolle en gezellige kon genoemd worden. Eer men er aan dacht was hij verstreken en wees de klok het sluitingsuur aan. Prettig gestemd keerden de leden, die wel wat

Nieuwe Veendammer courant, 13 februari 1892:

* **Borger**, 10 Febr. Heden avond had op de zaal van den logementhouder H. Smit alhier de derde en laatste wintervergadering van het nutsdepartement plaats. Ditmaal traden alleen leden van het departement als sprekers op. Het eerst de heer mr. J. D. Dibbits, met een vers van J. v. Beers, getiteld: »Aan het kerkportaal.» De tweede spreker, de heer K. H. ten Hoor, gaf eene novelle van Cremer ten beste, getiteld: »Van **danken en dienen** gesproken.» De derde spreker,

De sleutel 1897: (bloemlezing).

VAN DANKEN EN DIENEN GESPROKEN.

't Is een warme zomerdag. De grindweg, die midden door de Betuwe loopt en Gelderlands hoofdstad met het grijze Nijmegen verbindt, is drie uren gaans en over 't algemeen zoo weinig belommerd, dat een voetreisje van de eene plaats naar de andere weinig uitlokkends heeft. Maar, uit-

Goede bekenden uit De liefde sticht, 1902:

Een woord vooraf.

Deze bundel van versjes, verhalen en opstellen uit verschillende jaargangen van „de Liefde Sticht” (1872—1902) bijeengebracht door een Commissie, bestaande uit de Heeren Dr. J. Herderscheê, J. J. van Hille en J. A. Prins, wordt door het Hoofdbestuur der *Vereeniging tot Verspreiding van Stichtelijke Blaadjes* uitgegeven in de hoop, dat hij met ingenomenheid zal worden ontvangen, zooals men goede bekenden ontvangt en begroet bij een reunie.

Het is zeer denkbaar dat iemand in den bundel zal missen wat hem indertijd zeer behaagde.

Bijdragen van Haverschmidt en Cremer bijv. konden niet worden opgenomen. Omdat deze auteurs geen afstand deden van het Copierecht, en hunne opstellen reeds in andere bundels waren geplaatst.

Iedereen die ooit beproefd heeft een bloemlezing te maken weet hoeveel angst soms het kiezen baart.

Mogen onze „Goede Bekenden” vrienden worden ook van een nieuw Geslacht.

Namens het Hoofdbestuur voornoemd,

Dr. T. A. BEYERMAN, Pres.
Dr. P. J. PROOST, Seer.

Nieuwsblad voor den boekhandel, 31 december 1907:

Herdrukken, Leidsche. Leiden, A. W. Sijthoff. 8°. [185×13]. Per nr. f - 10

44. CREMER, J. J.: Kees Springer in en buiten de kerk. - **Van danken en dienen** gesproken. - Tonen in den nieuwjaarsmorgen -. (64 blz.).

Algemeen handelsblad, 17 januari 1908:

Herdrukken, Leidsche. 44. Cremer (J. J.), Kees Springer in en buiten de kerk. — **Van danken en dienen** gesproken. — Tonen in den Nieuwjaarsmorgen. (64 blz.). 45. Keller (G.), De geschiedenis van een dubbeltje. — Een misverstand. Leiden, A. W. Sijthoff. 8o. (63 blz.). Per no. f 0.10.

Overzichtskaart, 2026:

Afbeeldingen 2026:

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt op 9 oktober 2026.